

Aktsiaseltsis Tallinna Sadam võimalike korrupsiooniriskide tuvastamiseks moodustatud uurimiskomisjoni 19. novembri 2015. a istungi päevakorrapunkti 2 juures toimunud arutelu üleskirjutus

Artur Talvik

Täna on külas Carri Ginter, kes on ajutiselt Tallinna Sadama juhatuse liige ja me oleme valmis kuulama, kui huvitav tal seal (sadama juhatuses) see kaks kuud on olnud.

Carri Ginter

Mis ma teinud olen? Praegu oleme juhatusega rahul. Oleme osalenud tööprotsessis ka. Oleme otsinud tütarettevõttele juhti, valiku teeb hanke korras valitud firma. Valitustest minu teada ei ole ükski neist sadamast pärit; ei ole ka erakondlikult seotud. Tundub, et saame sinna sobiva kompetentse juhi. Pressiteade tuleb peatselt.

Artur Talvik

Esitame küsimused pärast.

Carri Ginter

Tehingud, mis on vaja teha, oleme alla kirjutanud. Mis on aga vaja seisma panna, oleme seisma pannud, kui hange ei ole läbipaistev. Juhtimisel on vaja kahe inimese allkirja.

Mis puudutab järelevalvet, sellel on kaks osa: üks, mis puudutab koostööd prokuratuuri ja kapoga, mis tähendab lihtsustatult seda, et kui on vaja majast informatsiooni saada, siis seda nad ka saavad. Omanikud on andnud mandaadi informatsiooni andmiseks, et uurimine ei jääks toppama. Et maja pealt ei jääks informatsioon saamata. Väga head koostööd olen saanud siseauditist. Siseaudit on ette valmistanud väga head kvaliteetset materjali. Kui on vaja kontrollida isikute seoseid, otsida andmeid lepingutest, teavet lepingute muutmisest jne. See teeb meie töö palju lihtsamaks. Üritame vastata kaitsepolitsei ja prokuratuuri küsimustele, mis on neil seoses uurimisega tekkinud. See protsess toimib majas väga hästi ja ei ole märgata mingit (kriminaal?) uurimise takistamist.

Järgmine plokk on see, mis on sisuline kontroll. Tuleb kontrollida, et need konkreetsed ettevõtted, mis avalikkusest läbi on jooksnud, kas nende poolt tehtud tehingud tunduvad loogilised ja või ebaloogilised. Selle protsessiga oleme tegutsenud. Üks väga tähtis osa on siis ka parvlaevadega seonduvalt, et seal ei oleks mingeid „luukeresid“. See on suures plaanis meie tegevusampluaa.

Artur Talvik

Hakkame küsimustega peale.

Valdo Randpere

Meie oleme uurimiskomisjon, kuid me ei saa kapoga ega prokuratuuriga võistelda, meie komisjonil puudub see pädevus. Mind huvitab nõukogu roll, vastutus. Olen näinud kapo esindajaga nõukogu koosolekuid. Nõukogu liige ei saagi midagi teha ja nõukogu ei saa midagi ära hoida ja teada, et juhatuse liige on pätt. On Sul mingi seisukoht selle kohta?

Carri Ginter

Sõltub sellest, milline on organisatsiooni kultuur ja sisekorrad. Esimene asi selles on juhtide vahetumine selles organisatsioonis. Peaks toimuma mingisugune rotatsioon, mis ei liimiks inimest oma koha külge igavesest ajast igavesti. Ei tohiks olla nii, et inimene arvab, et see ongi tema lõplik võimalus, et sa jääd sellesse rolli igavesest ajast igavesti, kui sa selles ametis juba oled.

Sisekordadega on see küsimus, mida me oleme arutanud ja mis on selle organisatsiooni suur praak (Tallinna Sadamas), et see oli suhteliselt oligarhlik. Juhatusel liikmed olid justkui omanikud, tsaarid. Organisatsiooni ülesehitus oli selline, et minnakse ülemuse juurde. Ülemus ütleb, et selge, kuid teeb, mis tahab. Näiteks üks tehing, mida uurisime, oli selline, et finantsjuht ütles, et teeme tehingu nt 55% pealt, ent juhatus sõlmis lepingu 75% pealt sadama kahjuks. Küsimus on see, et mis siis sellisele olukorrale järgneb organisatsioonis? Mitte midagi. Keegi ei saagi teada ning äriseadustiku mõttes ei järgne midagi. Siin ei saagi midagi järgneda, selline protsess puudub. Sellised lepingud on äriseadustiku mõistes igapäevased lepingud. Aga kuidas võiks olla? Oleme pakkunud välja, et kui mingi varakasutuse tehing tuleb ja kui juhatus teeb lepingu teistel tingimustel, kaldub kõrvale kokkulepitust, kui algselt kokku lepitud, mida ei saa välistada, siis peaks järgnema juhatuse poolt mingi raporteerimise kord. Seletus. Juhatus ütleb, et tegime tehingu sellistel tingimustel, seletustest jääb paber maha. Tegime (tehingu) selliselt ja juhatus peab andma aru, miks see selliselt tehti. Vajalik oleks, et paber jääks maha. Praegu jääb maha ainult mälestus. Ja kui need inimesed ära lähevad, siis neid mälestusi ja mõtteid nii kergesti ei püüa.

Minu üks mõte, mis ei ole veel lõplikult valmis mõeldud, on see, et varakomisjoni poolt võiks siis vastavalt kinnitada, kas tehing oli mõistlik ja (muutmise) otsus aktsepteeritud või mitte. Kui (varakasutuse) komisjon leiab, et juhatuse (muutmise) otsus ei ole mõistlik, siis ta pöördub auditikomitee poole. Mitte kaebusega. Mitte komisjon ise ei lähe auditikomiteesse, sisekaebused ei oleks normaalne, vaid juhatusel oleks kohustus minna auditikomiteesse oma tehinguid selgitama. See looks läbipaistvuse. See paneks mõtlema. On normaalne, et asjadest räägitakse. Paneks nõukogu mõtlema, tabaks ära trende ja võimaldaks sekkuda protsessi.

Valdo Randpere

Näiteks Eesti Energias inimene läheb tööle, alguses tegevjuhina, juhatuse liikmena, kuid mõne aja möödudes hakkab ta end tundma omanikuna. Omaniku ja tegevjuhi roll läheb sassi. Kas sama asja on märgata ka sadamas? Palun hinnangut, mitu aastat läheb, et see trend tekiks. Mitu aastat selleks läheb? Sa rääkisid roteerumisest, kas sellel oleks mingi mõistlik aeg?

Carri Ginter

Ei ole mõtet kvalifikatsiooniga inimest saata tänavale. Töötuks. Aga kui järgmine juhatuse valimine toimub, siis võiks nõukogu ka arutada, kas nüüd on see aeg, mil inimest suunata sadamast teise kohta. Näiteks Eesti Energiasse või Eesti Posti või mujale.

Valdo Randpere

Sa ei pea normaalseks ja mõistlikuks 5 või 7 aastast töölepingut?

Carri Ginter

Kuna Eestis on talente suhteliselt vähe, kes on kõrgelt kvalifitseeritud, siis selline automatiseeritud protsess ei ole hea. Küll on aga mõistlik küsida, kas meil oleks hea aeg organisatsiooni värskendamise huvides teha uus valik? juhatuse värskendust?

Mis aga puudutab seda omaniku tunde maandamist, siis nõukogu ei peaks saama informatsiooni mitte ilustamise viisil, vaid ta saab informatsiooni järjepidevuse alusel. Ja üks variant on auditikomitee ja teine variant, mida tasuks kaaluda, on nõukogu tasandil siseauditiga tugevam koostöö.

Algusest lõpuni. Siseaudit peab tundma esimesest päevast peale, et tal on nõukogu raudne kaitse. Ta küll allub nõukogule, kuid nõukogu peab tekitama sellise tunde, et tal on kaitse nõukogu poolt. Vastasel juhul satub siseaudit ebamugavasse olukorda, sest tema edu või ebaedu sõltub ikkagi juhatusest ja vastasel juhul paneb see siseauditi ebamugavasse olukorda.

Andres Anvelt

Minu küsimus on - kirjelda siseauditi igapäevast tööritiini. See on ka meie komisjoni üks ülesannetest. Teoreetiliselt saab siseaudit nõukogult ülesanded. Kuidas nad igapäevases toimetamises tegutsevad? Kas nad on iseotsivad või tegutsevad ülesande põhiselt? Kas Sa annaksid pildi?

Carri Ginter

See sõltub inimestest. Kas siseauditi ees on tugev inimene või mitte. Sadamas olen ma vaadanud siseauditit. See on tugev. Sõltub, kuidas inimest rakendad. Nad on teinud ettepanekuid, välja töötanud korrad, ka korruptsiooni ennetamiseks ja tutvustanud neid nõukogule. Need on mõistlikud, aga mis siis nõukogu nendega peale hakkas? Need korrad tuleb jõustada ja küsida juhatusest pisteliselt, kuidas neid (kordasid) on rakendanud. Aga ma ei ole näinud, et see eelmine nõukogu oleks seda teinud. Ei ole näinud, et siseauditit oleks rakendatud, kasutatud siseauditit tööriistana, mis ta sisuliselt nõukogu jaoks on.

Valdo Randpere

Kas siseaudit ei peaks üldse eraldi olema? Olen näinud seda, kui nõukogu püüab lahti kangutada siseauditi juhti.

Carri Ginter

Sa ei saa seda teha päriselt. Risk on olemas. Siis me oleme nõukogu valesti mehitanud. Siis nagu Tarmo Olgo on öelnud, on riigikontrollil aeg sisse tulla (kontrollima).

Andres Anvelt

Küsin rutiini kohta. Kui sõlmitakse mingisugused tehingud, siis kas nõukogu peab neile andma korralduse seda tehingut kontrollida või teostavad nad kontrolli nn kõrvalt ja vaatavad kõiki majandustegevusi.

Carri Ginter

Korrad. Üks asi on see, kas kord on või ei ole ja teine asi, kas korda järgitakse või mitte. Siseauditi ülesanne on juhtida aktiivselt tähelepanu, ta teeb kontrolli nõukogu jaoks ja ta peab tundma, et tema töö on väärtuslik. Sa koolitad oma inimesi ootustele vastavalt.

Antud juhul nad on olnud aktiivsed. Ma kaaluksin pistelist kontrolli, mis on kuidagi süstematiseeritud. Neil on ülesanne kontrollida eelmise aasta viit suuremat hanget põhjalikult ja on teadmine, et need kontrollitulemused ei lähe juhatusele, vaid nõukogule, et sellega tekitada suurem läbipaistvus.

Jaanus Karilaid

Kaks küsimust: 1. Sa oled avalikkusele oktoobrikuus väitnud, et Eesti Õhu puhul oleks pidanud võtma Euroopa Nõukogult loa. Kas selline luba oleks pidanud olema ka laevade hankimiseks? Riigiabi ettevõtte loomisel? Riigiabi laevade hankimisel?

Carri Ginter

Ma olen sellest riigiabi küsimusest olnud täiesti kõrval. Ma ei tea, kas seal oli tegemist riigiabiga või mitte.

Jaanus Karilaid

Sinu isiklik arvamus?

Carri Ginter

Riigiabi või mitte? Minu isiklik arvamus on see, et normaalne Euroopa kohtupraktika on see, et riigile kuuluv äriühing võib osaleda hangetes pakkujana isegi siis, kui see hange on kavandatud ja see suhe ei ole mitte see, et riik oleks andnud sadamale raha, siis oleks see analoogiline nagu riik andis Estonian Airile. Antud juhul annab sadam oma kapitali tütarettevõttele arendamiseks. Siin tekib ainult see küsimus, mis olid lepingu tingimused. Need on juriidiliselt erinevad asjad.

Jaanus Karilaid

2. Aga kui tuleb välja, et hange tehti korruptiivsel teel, kas siis see leping on õigustühine?

Carri Ginter

Nii nagu mina olen aru saanud, ei ole see leping iseenesest õigustühine. Mis ei tähenda seda, mida me ka praegu tegemas oleme, et me toome need summad tagasi kas sadamale või kuritegelikul teel saadud summad kriminaalmenetluse tulemusena riigivaradesse. Iseenesest see tsiviilõiguslik leping õigustühine ei ole. Kahju tuleb hüvitada.

Artur Talvik

Hanget põhja ei lase?

Carri Ginter

See on laeva ost lepinguga. Juriidiliselt on võimalik lepingut tühistada, kui leiame, et seal on rikutud seadusi, petetud või üle makstud jne. Aga meie siseveendumus on, et see pole Eesti riigile kasulik, et ta oleks õigustühine. Õiguslikus mõttes on ta (leping) kehtiv. Meil on võimalik rünnata, kui see on kahjulik ettevõttele. Täna sel päeval ei ole meil veendumust, et see oleks kahjulik. Põhjust rünnata pole. Küll aga on võimalik küsida seda raha tagasi, mis on liikunud või liikumas.

Artur Talvik

Väinamere liinid on vaidlustanud ka seda hanget ja Riigikohtu lahend peaks tulema detsembris. Kahes astmes on nad kaotanud.

Carri Ginter

Mina ei tea seda, et seda asja oleks riigiabi kontekstist keegi analüüsinud. Minu käest ei ole seda küsitud ka. On võimalik, et seda küsitakse, kuid siis tuleb seda ka analüüsida õiges menetluses. Praegusel juhul on Riigikohtu menetluses küsimus selles, kas Tallinna Sadama laevade pakkumine vastas hanke tingimustele.

Artur Talvik

On oluline vahe, kas riigiabi antakse siseturule või mõnele turul konkureerivale ettevõttele?

Carri Ginter

Kui nüüd riik oleks andnud otse raha, siis oleks pidanud olema luba (Euroopa Komisjoni), see on minu arusaamise järgi.

Valdo Randpere

Lennunduses on reguleeritud teistmoodi.

Tarmo Olgo

Selles suhtes on mulle teatanud MKM kantsleri isikus, et nad on Euroopa Komisjoniga riigiabi juhtumit konsulteerinud. Nad on küsinud komisjoni käest, kas on riigiabi või ei ole. Oli küsitud kirjalikus taasesitamise vormis. Konsultatsioonid toimusid. Otsust veel ei ole. Seal on kaks asja: 1) Kuna Tallinna Sadam on riigi äriühing ja riigihankel osalenud parim konkureerivatest äriühingutest, on see kriteerium täidetud.

Teine pool on see, kui on tegemist väga spetsiifilise hankega. Nt madal vesi jne, siis on tegemist erandiga. Seal ei ole riigiabi küsimust. Oluline on jälgida, et see raha liiguks Tallinna Sadamasse või Tallinna Sadam annaks selle raha oma tütaretevõttele parematel tingimustel kui on turutingimused. Niikaua, kui Tallinna Sadam on andnud tütaretevõttele kapitali samadel tingimustel, turutingimustel, siis ei ole seal riigiabi.

Konsultatsioonid toimusid ja ma olen näinud seda kirjavahetust. Euroopa Komisjoni kiri on, kuid otsust veel ei ole. Ministeeriumile anti tagasisidet, et kui need tingimused on täidetud, siis ei ole põhimõtteliselt tegemist riigiabiga.

Artur Talvik

Estonian Airi puhul olid need tegemata jäetud?

Carri Ginter

Mina ei ole saanud mandaati ega ülesannet kontrollida, kas see tehing oli riigiabi või mitte. Tulemus on aga see, et kui kasvõi hüpoteetiliselt oleks tuvastatud, et see oleks olnud riigiabi, siis tullakse selle juurde tagasi. Tuleb luua kasvõi hüpoteetiliselt selline turutingimustele vastav situatsioon. Iseenesest riigi 10 aastase lepingu kontekstis ei ole seda kapitali keeruline kaasata.

Deniss Borodits

Mul on laiem küsimus – põhiprobleem on, kuidas vähendada võimalikku korrupsiooniohtu. Riskid on seotud tehingutega. Oled sa analüüsinud, kuidas ettevõtte sisene kord lepingu sõlmimist ette näeb? Algusest peale? Kas on vaja minna riigihanke korraldamise teed pidi või otseläbirääkimised? Mis tingimustel? Kuidas näeb tehingu sõlmimise kord ette? Kuni selle allakirjutamiseni? Kes määrab tingimused? Kas vahendusfirmad on aktsepteeritud? Kuidas see

seni on olnud ja kuidas võiks olla, et neid ohtusid vähendada? Näiteks Botnica (jäämurdja) puhul?

Carri Ginter

Minu järelendus on see, et protsessid on kõik olnud väga ebaühtlased. Suuremal määral on olnud ikkagi kõik riigihanked, mis on teatud piirist kõrgema hinnaga. Tütarettevõttesse me ei ole jõudnud. Botnicat (jäämurdja) ka ei ole vaadanud. Kuid tasuks ka see lahti võtta ja vaadata, mis seal siis oli. Riigihanget seal ei tehtud.

Mis on võrreldes varasemaga paremaks läinud, on see, et (tehingud?) mis ei allu riigihangetele, pannakse üles kodulehele. Aga muidugi kõik ei käi kodulehte vaatamas. Osad käivad vaatamas. Oleks aga hea tekitada tava, et isegi kui sul on ka riigihanked, siis oleks hea teavitada näiteks viit suuremat firmat. Ja nemad omakorda teavitavad pakkujat, et nad on selle kutse kätte saanud. Mõnel juhul oleks isegi siis hea teavitada, kui ei ole tegu riigihankega. Samuti oleks see kasulik majasisese teadlikkuse tõstmisele. Näiteks tööriistade hankimisel, kus ei ole vaja riigihanget. On teada, et on üks-kaks suuremat tööriistade pakkujat. Ei ole ju keeruline saata e-mailiga neile teade soovist tööriistu soetada. On teada, kes tööriistadega Eestis tegelevad. Kena oleks see protsess sisse viia. Kõikidelt ei ole seda (sellist käitumist) oodatud, mistõttu osad seda teevad, osad ei tee. Osad vaidlevad vastu, sest ei ole harjumust. See (sellise korra kehtestamine) ei teeks halba.

Deniss Boroditš

Kui riigihange puudub, nt terminalide opereerimise lepingud? Kes määrab 45% või 75 %? Kuidas see sünnib?

Carri Ginter

Sisekordades on puudusi. On olemas mingi komisjon – vara kasutusse andmise komisjon. See komisjon justkui teeb oma arvutused ja ettepanekud lepingute puhul. See kord vajaks täiendamist, kuid ta on siiski olemas. Kui sul ei ole hoonestusõigust või hüpoteeki, vajavad lepingud komisjonis käimist. Aga nt rendilepingud selles komisjonis ei ole käinud, sest kord ei näe seda ette. Probleeme on olnud. Aga iseenesest rendilepinguga, mis sõlmitakse kolmekümneks aastaks, on samasugune probleem ja ta on sama tähtis kui hüpoteek või hoonestusõigus. See kord vajaks samuti täiendamist. Kuidas ära tunda neid lepinguid, millel oleks vaja taha komisjoni heakskiitu? See protsess pole piisav. Küsimuse all on ka juhtide ootused oma kollektiivile. Ühtede ootus on saada komisjonilt endale sobivaid seisukohti, teistel jälle, et neid soovitusi eirata. Kellele sa seda tööd teed? Kui need probleemid lähevad komisjoni, siis muutuvad nad väärtuslikuks. Meie oleme üritanud seda soovitusi juurutada. Üldjuhul tippjuhid ei tee otsuseid nii, et kas anname või ei anna. Otsused tehakse vastavalt kaalutlustele, kas teha nii või nii. Näiteks, et meil on siin hange, aga kui sult (komisjonilt) sisendit ei oodatagi aastaid ja aastaid, siis see organ tunneb end ka mõttetuna.

Tarmo Olgo

Mis mõttes ei oodata?

Carri Ginter

See tähendab, et saad selle komisjoni otsuse, kuid sul on ükskõik, mis see sisaldab ja tehing tehakse ikkagi nii, kuidas tundub parem. See haakub selle probleemiga, mida ma varem kirjeldasin, et kui juhatuse muudab tehingu tingimusi, siis peaks ta sellest raporteerima, mis põhjusel muudeti.

Deniss Boroditš

Vahelülid? Näiteks laevanduses on tavapraktika, et vahendajad saavad vahendustasu. Kuidas see on riigiettevõttes? Kuidas siis probleemi lahendada? Botnica ost või nende uute laevade ehitused?

Carri Ginter

Tütarettevõtete juhtimisel äriühingute puhul on tavaline, et seal antakse juhatusele vabamad volitused.

Kui mingid isikud jäävad riigihankest kõrvale, siis võiks ju siseauditil käivituda protsess, et nendega vesteldakse. Kui samad nimed või firmad hakkavad korduma, siis on auditikomiteel võimalik teha järeldused. Riski ei saa kunagi välistada, aga saab minimeerida läbi hea praktika.

Jaanus Karilaid

Läheme tagasi nõukogu vastutuse juurde. Riigikontroll tegi 2012.a 17. kai auditi. Nõukogu (Tallinna Sadama) tutvus sellega. Auditis toodi välja majanduskahjud ja juhataja hoolsusõigusrikkumised ja puudused, hangete rikkumised jne. Siis Tallinna Sadama nõukogu võttis Varuli õigusbüroolt hinnangu. Nad pugesis selle taha, et Riigikontroll on eksinud ja valesti aru saanud, s.t pareerisid ära Riigikontrolli kriitika.

Carri Ginter

Mina olen oma arvamuse kai osas andnud. Minu arvates Riigikontrolli arvamus oli õige. See, kuidas aga nõukogu käitub ühe või teise küsimusega, käitub tellitud arvamusega, sõltub omaniku ootusest. Kui omanik ootab, et probleemiga sisukalt (Karilaid – ehk siis majandusminister) ... Kui omanikud (Karilaid - kaks ministrit – rahandus- ja majandusminister) saavad omavahel läbi, s.t ei vaidle parasjagu mõnedel muudel teemadel, siis nad saavad sellise signaali peale teistsuguse käitumise. Kui nõukogul on omaniku tugi olemas käituda nii, nagu kirjeldasite, ega siis ka seadus ei päästa, kui omanikule on see okey.

Jaanus Karilaid

Kui kahju tekkinud, siis nõukogu distantseerib end, ütleb, et paha juhatuse, näete Varul ütles niimoodi. Nüüd siis tagantjärele me näeme, et Riigikontroll ei eksinud oma hinnangus.

Carri Ginter

Minul on keeruline tagantjärele seda asja kommenteerida ja olla erapooletu. Mina arvan, et Riigikontrollil oli õigus. Ma ei saa kolleegide arvamus kohta oma arvamust avaldada. See, et vastutust ei võeta, see on valikute küsimus. Prokuratuuri pöördui (Riigikontroll), prokuratuur ütles, et menetlust ei alustata sellepärast, et pole täpselt kahju suurust. Tallinna Sadama ise kahju ei näe. Kui omanik saab Riigikontrollilt signaali ja ta eirab seda mingil põhjusel, kes siis saab seal veel midagi teha?

Jaanus Karilaid

Kas siis olemuslikult peaks selle 2012.aasta juhtumi eest vastutama tolleaegne rahandus- ja majandusminister?

Carri Ginter

Poliitiliselt? Mina ei ole ekspert selles küsimuses. Poliitiline vastutus – see on demokraatia küsimus. Juriidiline vastutus tekib siis, kui hinnatakse konkreetne majanduslik kahju. Kui otsusega on tekitatud kahju, siis selle kohta on olemas paragrahv, mis ütleb, millistel tingimustel kahju hüvitamine peab toimuma. Aga kui tookord majanduslikku kahju ei hinnatud, kas see oli hea juhtimise tavaga kooskõlas või mitte, saab hinnata omanik läbi normaalsete protsesside. Tookord omanik otsustas rahulikult jääda, et kõik on korras. Kes saab siis seadust kohaldada?

Jaanus Karilaid

Omanikku saab parlament kontrollida?

Carri Ginter

Just. Mis puudutab nõukogu tegevust siis... Kui tulebki signaal selle kohta, et on toimunud midagi ebaseaduslikku, siis võetakse õiguslik arvamus, mis ütleb, et ärge muretsege. Igaüks hindab ja otsustab ise, kas hoolsuskohustus on täidetud või ei ole.

Deniss Boroditš

Varul ju võttis ka ehitusekspertiisi ja ütles, et dokumentides on kõik korras.

Carri Ginter

Ma arvan, et Tarmo Olgo on detailideni informeeritud. Ma ei saa siin komisjonis kritiseerida kolleegide õigusliku arvamuse kvaliteeti.

Deniss Boroditš

Meie ei saa lähtuda Jaanuse (Karilaid) seisukohast, et üks õiguslik arvamus on *a priori* õige ja teine vale.

Carri Ginter

Asjakohane olekski õiguslikku arvamust küsida kuskilt neutraalsest kohast, kellel puuduvad ärilised seosed kellega iganes.

Jaanus Karilaid

Ma tahangi sinna välja jõuda, et tellida sõltumatu ekspertiis, et hinnata, kas tolleaegne rahandusminister ja majandusminister peavad vastutama või mitte.

Tarmo Olgo

Riigikontrolli audit põhines lõpuks väga tugevalt nendel õiguslikel analüüsidel. Oli seaduslik raamistik. Carri mõte, et tellida sõltumatult isikult õiguslik arvamus on mõttekas, aga võib ka Carrilt küsida. Kui ta vaatab nendele kahele õiguslikule arvamusele otsa, kuidas talle tundub, kas üks arvamus oli kallutatud või mitte. Kui palju on ühes kohas kallutatust või teisel mitte? See annab objektiivsema pilgu.

Andres Anvelt

Mitte ainult neid kahte õiguslikku arvamust, vaid tuleks tellida üldse kelleltki kolmandalt. Mitte ainult tellida Riigikontrollilt.

Carri Ginter

Tekib küsimus, kas on otstarbekas selles kontekstis võtta üldse keegi uus. Lasta terve see protsess algusest peale läbi käia, aga kas see raha raiskamine aitab kaasa? Küsimus on selles, et juhatuse liikme vastutuse üldine aegumistähtaeg on viis aastat. See nagu hakkabki täis saama. Selles kontekstis on mõistlik küsida, kas see raha raiskamine aitab kaasa või mitte. Teine variant on see, et Riigikontroll on põhiseaduslik organ, mille seisukohad on ...

Jaanus Karilaid

Aga omaniku vastutust see ära ei võta?

Carri Ginter

Sa ei räägi, millist vastutust. Seal polegi õiguslikku alust vaja. Ministri dokumendis on kirjas, et me kontrollime, kas tekitati majanduslikku kahju, kui muudeti hanke mahtu. Kas tekitati kahju? Kui palju tekitati kahju? Majanduslikust arvamusest selles osas täiesti piisab. Kui hakatakse ehitama kaid, siis poole peal tuleb välja, et ei ehitata jahikaid, vaid mingitele suurtele kraanadele. Kui muudeti hanke mahtu, kas tekitati majanduslikku kahju? Kui tekitati, siis millises suuruses? kas pead tegema uue hanke, et anda kõigile võimalus? Või pead lepingut muutma? Mina ei näinud plaanis neid hiina kaubakoguseid, mida ei oleks võinud kuus kuud varem ette näha. Kui sul on kindlus, et hiinlased tulevad või kui see kindlus puudub, on kasulik ehitust kuus kuud edasi lükata. See oli minu põhiline argument.

Deniss Boroditš

Ehita siis, kui tead, mida tahad.

Carri Ginter

See argument oli kõige nõrgem, kui saime hiinlastelt e-mail. Siis saime aru, et meil on vajadus hoopis teistsuguse kai järgi. See ei olnud õiguslikult vettpidav. See oli lubamatu üldistus.

Tarmo Olgo

Kui palju sa oled uurinud paar aastat tagasi tehtud äriühingute regulatsiooni korrupsiooni kohta? Seal oli paar asja, kus toodud nõukogu roll ja vastutus. Missugune vastutus järgneb, kui nõukogu ei täida (oma rolli)?

Carri Ginter

Ei ole uurinud. See, mis puudutab nõukogu vastutust, siis minu arvates ei ole tõsiseltvõetav oodata 300 euro eest isikult vastutust. Minu subjektiivne hinnang on see, et kui inimene pühenduks nõukogu liikme tööle ja loeks need keerulised materjalid läbi, siis tuleb talle maksta ka sellist tasu, mis teda julgustab seda tegema. Kui Sul on mõnisada eurot ja mitusada lehekülge materjale, siis isegi kõige parema iseloomu juures tekib demoraliseerimise tunne.

Tarmo Olgo

Siseauditi plaani kujunemine. Oskad kirjeldada, kuidas auditi plaan tekib? Kas siseaudit on teinud riskihinnanguid? Kui palju protsentuaalselt tellib nõukogu? Milliseid auditeid ta tahaks?

Kui palju tellitakse kuskilt mujalt? Kus kohast nad tekivad? Kui palju neid on? Kuidas need (tellimused) siseauditis (tööplaanis) kokku saavad?

Carri Ginter

Põhimõtteliselt praegu siseauditi tööplaani peatati. Talle tehti ülesandeks aidata uurimist. Detailideni ma mineviku kohta ei tea, aga see, mida ma olen näinud, on see, et siseauditis on ette valmistatud loogiliselt struktureeritud mõistlikud ettepanekud, mida nõukogu võiks heaks kiita. Auditi kaitse, see on täiesti reaalne ja see võiks toimida. See on see, millest ma eelnevalt rääkisin – omaniku kaitse siseauditile.

Tarmo Olgo

Kas on ka teemasid, mida nõukogu palus uurida või ise tõstatanud?

Carri Ginter

Eelmise nõukogu puhul ma ei ole vaadanud.

Tarmo Olgo

Nõukogu poolt vaadatuna, kui palju on neid asju, mida on küsitud kolmandatelt isikutelt? Kasvõi selliselt audiitorilt, kes teeb majandusaruannet, et ta võiks veel täiendavalt vaadata mingeid andmeid, kui ta juba teeb nagunii aruannet?

Carri Ginter

Selleks, et tekiks normaalne tööritm, soovitaksin kaaluda, et nõukogule eraldataks mingi hulk vahendeid, mida ta saaks kasutada siseauditiks. Muidu tuleb küsida raha juurde juhatuselt ja see võib tekitada konfliktsituatsioone. Aga kui raha on eelarves olemas, mida kasutatakse kontrolli jaoks, oleks see normaalne. See võiks suurendada nõukogu rolli. Isegi kui kontrolliga midagi ei leita, kuid see mõte, et selline kord võiks olla, see kutsub isikuid korrale.

Tarmo Olgo

Kui nüüd arvete juurde tulla, kas Tallinna Sadamal olid hankeplaan olemas?

Carri Ginter

Minu arusaama järgi on olemas. Kvaliteedi kohta ma ei oska täna arvata.

Tarmo Olgo

See on üllatav, et kui hankeplaan on olemas ...?

Carri Ginter

Siseauditi tulemusena on tööle võetud hankejuht. Tugev hankejuht kui spetsialist oleks ülioluline, et hanked oleks tehtud hästi. Oluline, et see isik ei oleks formaalselt ametis, vaid oleks oma ala spetsialist.

Tarmo Olgo

Aga kas praegused sisekorrad seda nõuavad, et kui on riigihankega tegemist, siis igal juhul peab võtma teatud summast alates pakkumised kolmelt või viielt (pakkujalt)?

Carri Ginter

Ka varem on olnud see kord. Praegu vaatame üle, kuidas seda täiendada. Praegu püüame konsolideerida.

Tarmo Olgo

Aga kas neid järgitakse ka?

Carri Ginter

See ongi see küsimus - üks asi on kord, teine täitmine. Ei saa vastutada teiste eest. Kui juht tegi lepingu ära, mis siis teha? Ei saa teha pealekaebamise pesa.

Tarmo Olgo

Hangetega suuremaid lepinguid?

Carri Ginter

Hangetega on põhjust tegeleda. Puht formaalselt on need korrad olemas.

Tarmo Olgo

Kui palju sinu lauale jõuab? Kas pigem suurte hangete puhul jäetakse vahendeid, et minnakse ja räägitakse otse tootjaga või siis selle esimesega, kes saab?

Carri Ginter

Seal ei ole tugevat kultuuri, mis toetaks euroopalikku hankimist. Tihti ikkagi *ad hoc* ja üks asi läheb hästi ja teine halvasti. Nõukogu otsustas ehitada hoone, mis antakse rendile restoranile. Seal oli maja, mis vajab rakendust. Saadeti suurematele restoranidele pakkumine e-mailiga. Üks oli huvitatud, hind oli turuosaliste arvates suhteliselt kõrge, millega see üürile võeti. Selline protsess toimus. Aga näiteks piletimüügi süsteemi hanke puhul oli nii, et kõigepealt käidi välja nõue, et andke meile visioon. Üks ettevõtja, kes oli sadamas toimuva tegevusega hästi kursis, andis väga põhjaliku visiooni, teised veidi napimad. Siis öeldi, et see võitis, kes saatis kõige põhjalikuma. Aga kui lähteülesannet ei koostatudki, siis ei saagi tahta võrreldavat tulemust. Täna panime hanke seisma. Tegime uue hanke, sinna tulid kõik suuremad osalema. Teavitasime kodulehel. Nüüd vähemalt on kaasatud kõik ja kõik saavad aru, kellega siis lepingu sõlmid. Seaduse järgi see ei ole riigihange.

Tarmo Olgo

Sadam ongi see eripärane asutuse, kes ostab suhteliselt spetsiifilisi infrastruktuuri asju, mille tootjaid maailmas võib-olla kaks-kolm. Kas nende puhul on vaadatud, kes pakub?

Carri Ginter

Ei oska sellise üldistusastmega öelda. Võin öelda, et on ka teenuse pakkujaid, keda ongi maailmas sisuliselt ainult üks. Nendele on osadele peale vaadatud. Aga on teisi kohti, mille puhul on valitud kogu aeg see üks ja seesama ja siis ei osata selgitada, miks on just see üks valitud. Miks teatud isikud on teatud protsessides edukad.

Tarmo Olgo

Viimane küsimus: kas on olnud tehinguid, mida on juhatuses tehtud komisjonist mööda minnes? Kas saad rohkem avada, mis liiki tehingutega tegemist on ja millises ulatuses see toimib?

Carri Ginter

Lihtne näide on see, et sadama alal on teatud toimingud: kes tõmbab maha laevade pealt juhita kärud, kes võtab lahti kai peal otsad, kes korraldab liiklusvoolu kai peal jne. Seal on majanduslikult normaalne otsus, kas teed seda ise või teeb seda teenuse pakkuja. Nendel on ajaloolistel põhjustel teinud seda üks ettevõtte pikka aega. On palju vanu suhteid. Kuidas sundida mingisuguseid lepinguid lõpetama seaduse alusel? Seal oleks juba vaja riigihangete seaduse muutmise ja sundida ettevõtet lepingut lõpetama. Aga see ettevõtte võetakse üle ühe põhilise laevafirma poolt. Teised on huvitatud oma tüdrukettevõtete laevafirmadele lepingu sõlmimisest. See on loomulik, et tuuakse siis konkurent, aga kuidas see konkurent valiti? Nõukogu istungile on antud sisend, et alustame läbirääkimisi pakkujaga, kes laevafirmadele teenust pakub. Mõne aja pärast peale läbirääkimisi sõlmitaksegi leping ära. Arvestades lepingu mahtu, mingit mõtestatud normaalset protsessi ei ole. Mis hinnaga leping sõlmitakse ja siis jooksvalt seda lepingut pikendatakse veel 5 aastat? Selle lepingu osas anti nõukogule „kerget nuusutada“ ja siis ise toimetati edasi. Seal on selgelt suured rahalised vahendid, mis oleksid pidanud alluma riigihangetele või kontsessioonile, sest leping, mille maht on üle miljoni euro aastas, oleks võinud olla läbi arutatud. Mingit mõtestatud protsessi seejuures dokumenteeritud ei ole.

Henn Põlluaas

Mind huvitaks nõukogu roll: kui täpselt on reguleeritud nende ülesanded, pädevus? Või on see formaalne? Ei saa ju rääkida 300 eurost ja nad ei vastuta? Nad on selle kohustuse vabatahtlikult võtnud.

Carri Ginter

Seaduses (äriõigustik) on see olemas ja see on päris hea. Sõltub sellest, mis inimene nõukogusse on määratud, missuguses keskkonnas opereerivad, samuti mis on hea tava. Kõike ei saa seaduses reguleerida. Aga kui on soov mitte vastutada ja mitte teha, siis ei aita ka suurem tasu. Aga kui ei maksta, siis ei vii nõukogusse ka teistsuguste huvidega isikuid.

Näide Riigikogu liikmetest- kui nende palk oleks 1000 eurot, siis paljud ei tuleks Riigikokku, sest see ei motiveeri, nad ei saaks seda endale lubada.

Ma tahan öelda tasu osas - kui ei maksa, siis motiveeritud isikuid sinna ei vii. Vastutus ja tasu peavad olema tasakaalus, proportsioonis.

Jaanus Karilaid

Nõukogu on kollegiaalne organ, ent mõni liige läheb ja suhtleb juhatuses otseselt. Ega vist sellega midagi muud teha saagi, kui ainult jätlustegevusega? Kipo saab seda ilmselt teada? Kõnede väljavõtted?

Carri Ginter

See, mida teha saaks, on hea tava. Hea tava oleks see, kui mõni nõukogu liige, kes räägib juhatuses, tuleb koosolekule ja annab sellest teada. Rääkisin selle ja sellega ning sellel teemal

või tema poole pöördub turult keegi. See oleks hea tava, ebakõlad tuleksid sellel juhul ilusti välja.

Jaanus Karilaid

See on see, mida praegu ei ole?

Carri Ginter

See on see, mis ei tulene seadusest. Meie oleme vältinud selliseid kohtumisi, kus kutsutakse võtmeisikutega kohvile. Kui me oleme olnud olukorras, et peame seal käima, siis pärast rääkisime, et käisime. Kui aga tuleb välja, et saadi kokku, ent sellest ei ole räägitud, siis tulevadki ebakõlad. Normaalne on inimeste vaheline suhtlemine, kui järgitakse hea tava norme.

Jaanus Karilaid

Üks nõukogu liige püüdis kogu aeg kokku saada ja püüdis anda juhtnööre hanke küsimustes. Pidin korrale kutsuma.

Carri Ginter

Kui tuleb uus nõukogu, huvitatakse kohe, kes seal on ja kes ei ole. Ei ole vaja mõelda, et seda nõukogu ei püüta mõjutada. Huvid on väga tugevad. Ei ole mõtet arvata, et huvi nende isikute vastu ei ole. Praegune nõukogu on minu meelest väga hästi mehitatud: Tööpraktika saab olema hea ja info läbipaistev. Suhtlus peaks kujunema normaalseks. Läbipaistvus! See võiks koosolekul olla normiks, et teavitatakse, kellega sa rääkisid, kellega mitte.

Jaanus Karilaid

Kas kapo teeb seda uuringut, kes keda mõjutas? Meie ei saa seda ju uurida. Ilmselt Kaitsepolitsei saab uurida nt logifaile, kas nõukogu liikmed mõjutasid või mitte.

Carri Ginter

Seda meie ei saa kontrollida. Tuleb lihtsalt jälgida tööritmi. Kui palju ja kes kellega rääkis. Tuleb jälgida tööprotsesse. Kas nõukogu esimees on nõukogu esimees või ta läheb juhatusse liiga intensiivselt sisse üksikuna. Siis võib tekkida kahtlus, et nõukogu ja juhatus lepivad kokku.

Jaanus Karilaid

Kas hankekorra kehtestab nõukogu?

Carri Ginter

Korrad tuleb korda teha.

Jaanus Karilaid

Kas praegu on need korras?

Carri Ginter

Hetkel on korrad ülevaatamisel. Kui saata siseauditile kiri, saab ta saata need (olemasolevad) korrad. Kui neid näiteks küsida aga kuu aega hiljem, siis on need paremas korras ilmselt kui praegu.

Jaanus Karilaid

Kuna nõukogu neid viimati kinnitas ja üle vaatas? Ja kui need on korrigeerimata, siis miks nad on korrigeerimata? Tahaks näha viimase viie aasta kordasid.

Carri Ginter

Neid on raske võrrelda.

Jaanus Karilaid

Aga siis on selge, et nõukogu vastutab ja see on sel juhul tegemata töö.

Carri Ginter

Kui see on sinu kindel soov, siis jah.

Deniss Boroditš

Kes vastutab? See on tuleviku jaoks oluline, avalikkuse jaoks oluline. Kus on piir- kuna vastutab juhatuse? Kuna vastutab nõukogu? Kuidas on aktsionäride roll? Tihtipeale küsitakse, et näe, mis siis juhtus, ettevõtte läks pankrotti, nõukogu astus tagasi. Nii nagu on sanktsioonid erasektoris, nii peaks ka riigisektoris olema eraldi kord: kust algab piir, kust alates vastutab nõukogu, kust juhatuse?

Carri Ginter

See on üldisem. Tehakse kord, kus on ära määratud juhatuse ja nõukogu vastutus. Selline dokument peab äriseadusest tulenevalt olema olemas. Iga küsimuse puhul, mis tekib, peab olema võimalus sellest dokumendist vaadata. Sellise dokumendi olemasolu on väga tähtis. Siis sa tead, kuidas käituda, sest sages vees on hea ... Aga mida rohkem sa reglementeerid, seda rohkem põgenetakse selle eest ära. Üks oht, mis võib tekkida, on riigiettevõtte konkurentsivõimetus. Näiteks, kui paned täiega korruptsiooniennetuse korra meetmed tööle, hakkad koguma kõikide töötajate naiste-laste kohta äriühingu jaoks andmeid, seoseid, kes kus töötab, läheb see reaalsusest kaugele. Tuleb meeles pidada, et need on riigi äriühingud. Ja olemas on ka riigikontroll.

Deniss Boroditš

Kuhu seda piiri tõmmata, et poliitikud ei hakkaks kohe ministrit „põmmutama“?

Artur Talvik

Alguses keskendusid juhatuse liikmetele ja tõid näiteid. Kui lugeda nõukogu protokolle, tuleb ilmsiks, et nõukogu liikmed kaitsevad kas allhankijate huve või midagi, kus on ilmselged kahjulikud seosed sadamale. Vahetegemiseks on nõukogu protokollide lugemine hea.

Carri Ginter

Minu fookus on suunatud konkreetsete tehingute uurimisele. Dokumentaalselt on nende tehingute juures nõukogu jäetud kõrvale. Räägin rohkem juhatusest. Mis ei tähenda, et nõukogus ei oleks korruptsiooniohtu. On oluline, kuidas nõukogu on mehitatud ja loomulikult toob neid sinna laua taha huvi. Aga on ülioluline, et neil on oht kaotada ka korruptsiooni tõttu oma hea nimi või karjäär, mis on üles ehitatud usalduse peale. Või valdkonna juhtiv spetsialist, kellel on kirm jätkata talle meeldivat tööd. Neil on endal midagi kaotada. Ma ei tea, kuidas see nõukogu on mehitatud. Kas sõltuvalt arusaamast, et koalitsioon koos püsiks? Aga kui sa tood

sinna selle meeskonna sellest vaatenurgast lähtudes ja annad talle 300 eurot kuus, siis tekib tahtmatult kiusatus tulla välja ka teiste argumentidega, kui iseloom on selline.

Artur Talvik

Meie üle vaadata on poliitilise mõjutamise osa. Vaadata omaniku rolli, nõukogu rolli. Nii kaitsepolitsei kui muud uurimisasutused keskenduvad juhatuses toimunule. Kui mõtled nõukogukeskselt ja meie positsioonilt, millised oleksid need juhtumid või tehingud, mida sadamas on tehtud? Millele me peaksime keskenduma lisaks 17. kaile? Lisaks Botnicale? Lisaks ülipikkadele lepingutele, mida pikendatakse veel viie aasta kaupa?

Deniss Boroditš

Lisaks ka kai operaatorleping.

Artur Talvik

Millele soovivad kindlasti tähelepanu pöörata? Kust võiks selgemine nõukogu motiivid välja tulla?

Carri Ginter

See on nüüd veidi spekulatiivne. Nõukogu vastutus tuleneb sellest, kui palju nende lauale jõuab reaalselt informatsiooni. Nõukogu ei peaks kõike otsustama, kuid ta peaks olema informeeritud: tegime sellise või sellise lepingu. Tehingu materjalidest peaks nõukogu lauale jooksma infovoog. Nõukogu ei peaks kõiki asju otsustama, kuid nad peaksid olema informeeritud, et tehti selline või teine tehing. Nõukogu saab käed üles tõsta ja öelda, et me ei teadnud, et kai (ehitamise) lepingut pikendati. Kui nõukogu liige ütleb, et ma ei teadnud, siis on võimalik temalt ka vastutust vähemaks võtta. Peab olema tagatud nõukogu kaasamine. Aga kui vaadata tehingute puhul, siis kohtus tuleb välja, mis on olnud näiteks kunagi varade kasutusse andmise, rendilepingute, hoonestusõiguse andmisel pikema aja jooksul.

Jaanus Karilaid

Kui kord on paika pandud, siis nõukogu ei saa käsi püsti tõsta.

Carri Ginter

Ma tahtsin öelda, et kui nõukogu käest küsitakse otsust, on üks asi. Aga kui nõukogu selja taga tehakse midagi? Nõukogu ei ole politsei. Nõukogu ei lähe hankekorruga vastuollu. Pakkusin välja, et nõukogul peaks olema pistelise kontrolli jaoks eelarve vahendid ja võimalus kaasata siseauditit, kes on nõukogule väljastpoolt toeks. Lihtsam on koormata siseaudit terve hunniku ülesannetega, millega ta ei tule 8 tunniga toime. Hea, kui oleks lisaressurss, et kaasata mõni majandusekspert jt. Alati ei pea olema riigikontroll. Kohtus tulevad välja asjad, mis on viltu läinud. Seda siis, kui on olnud konkurendid. Sel juhul oleks hea konkurentidega vestelda ja küsida, miks nad kõrvale jäid. Teine asi on vara kasutusse andmise pikemaajalised lepingud. Mismoodi neid on tehtud? Kui oleks ressursi, koostaksin sadama viimase 10 aasta kinnisvara kaardi. Märkisin ära, kes mis aastal oli kuskil omanik viimase 10 aasta jooksul ja sealt hakkaksin vaatama.

Deniss Boroditš

Prevo Holding?

Carri Ginter

Üle-eelmine juhatus sõlmis lepingu, mida kunagi ei hakatud täitma. Miks? Võiks uurida. See on üle 10 aasta vana jutt. Küsimus on selles, et kui täna on sul laual reaalne võimalus tänases transiidi olukorras hakata ehitama kaid, maksumusega kuskil 70 miljonit eurot kohtuotsuse alusel ja sa tead, et keegi kunagi ei tule seda kasutama. Või sa võtad 3 miljoni euroga selle riski maha? Kui sul oleks sama juhatus olnud ja sa oleksid kokkuleppe teinud ja lepingu sõlminud? Oleks lihtsam. Aga kui eelmine juhatus pani selle olemasoleva juhatuse „kavvlisse“? Ma olen seda toimikut vaadanud ja ma ütlen, et mina oleksin oma kliendil soovitanud selle kokkuleppe sõlmida samamoodi. Kas see risk on 2, 4 või 1 miljon või risk on 80 või 0? Siis see on skaalal paremal poolel. Mina ei saa vastata, et kui see raha välja läks, kas siis see raha jagati või toimusid mingid tagasimaksed? Aga neid võib sadamas uurida palju tahad, see on riigisaladus ja seda kätte ei saa.

Artur Talvik

Kas Prevo Holding on Kanajeviga seotud?

Carri Ginter

Ei tea, internetis (teave) saadaval. B-kaardid on läbi vaadatud ja toimetavad edasi tänaseni teiste projektidega.

Artur Talvik

Rail Garant?

Carri Ginter

Mina esindasin mingil etapil Transiidikeskust. Minul ei ole korrektne selle kohta oma arvamust ühel või teisel viisil avaldada.

Ma ei ole vastu, kui sellega tegeletakse, kuid mis selle tegelemise eesmärk on? Kas mingid korruptiivsed teod?

Deniss Boroditš

Mina näen seda niimoodi: väidetavalt tunnistati parimaks Rail Garant pakkumine, kes võitis, kuid reaalselt ei hakanud seal (Muuga sadamas) toimetama. Rail Garant müüdi Kanajevi Transiidikeskusele, millega firma teenis 10 miljonit.

Carri Ginter

Kas kapo on uurinud ja kas seal oli mingi seos või mitte? Minul pole midagi selle vastu, aga kas on vajadus uurida?

Tarmo Olgo

Kas 17. kaid opereeritakse? Kas seda kasutatakse? Kui suured kraanad sinna pandi, kas kergemad või raskemad?

Carri Ginter

Praegu opereerib seesama Transiidikeskus. Küsimus sellest, kas see (terminali laiendamine?) on sellepärast tegemata, et vene turg langes ära või oli jutt kohe algusest peale selline. Seal oli

mingi mikroosalus ka Kuprose firmal. Tahaks väga loota, et kapo seda juba uuris. Vaevalt, et meie seda informatsiooni kätte saame, sest meil ei ole seda tööriista, et infot kätte saada.

Artur Talvik

Kas mingi süüdistus oli esitatud juhtidele ka ilma sadama hanketa?

Carri Ginter

Niipalju, kui on avalikku infot, tundub see suures osas olema õige. Rohkem ei oska kommenteerida.

Artur Talvik

Kas soovivad meil millalgi uurida ka Paldiskiga seonduvat?

Carri Ginter

Mina pole selle teemaga kokku puutunud. Jutt oli maa kasutusse andmisest. Kui seal oli midagi ebaseaduslikku, siis peaks uurima.

Andres Anvelt

Kaardistada ära need (sadama) kinnisvarad?

Carri Ginter

Võtad suure kaardi, kaardistad kinnisvara ära, kus nad paiknesid ja kes olid omanikud. See on väga suur töö ja minul selleks aega ei ole.

Artur Talvik

Kas on äkki sadamas keegi, kes võiks meid aidata selles küsimuses?

Carri Ginter

Sadamas ei ole seda ressursi. Kõik sadamas olev ressurs tegeleb nende küsimustega, millest siin eelpool juttu oli. Seda projekti võib jätkata, põnev. Kasutum asi, mida praegu teha saab, on see, et inimestelt ära võtta motivatsioon tööd teha. Neid ei tohi üle koormata. See kinnisvara asi, selle võib väljastpoolt tellida. Siis saame seda koos vaadata kinnisvara registrist. Püüame hoida need protsessid, mis lähevad õiges tempos elusana ja vaataksime, millest on kasu, ilma et koormaksime inimesi tarbetult.

Jaanus Karilaid

Nõukogu ja omaniku esindaja. Nende vahekord? Kas minister annab piisavalt sisendeid nõukogule? Kas on maha jäänud protokolle? See liin huvitaks mind eelkõige, kas minister annab sisendeid? Lähteülesanne nõukogule? Saadav kasum? Teenused?

Carri Ginter

See, et juhiseid oleks, et selles liinis palju dokumenteeritud oleks? See kommunikatsioon ei paista väga intensiivne olevat. Teie ise olete lugenud ja vaadanud, mismoodi need kaks ministeeriumi omavahel läbi on saanud aastate jooksul. Ja kui vaadata võrdsete nõukogu liikmete arvu korral, kes neid juhiseid siis täpselt annab ja milliseid?

Artur Talvik

Vaadake nõukogu protokolle Botnica ostu korral, seal on kirjavahetus omanikuga näha.

Carri Ginter

Suurte oluliste avalike tehingute puhul on ikkagi ministeeriumi juhised näha. Kas head või halvad, aga kutsun üles ja soovitaksin seda kommunikatsiooni lugeda. Nb! Peab olema tagatud kommunikatsiooni ametlikkus, et kogu selle protsessi käigus ei kahjustuks selle äriühingu eluvõime. Minevikku vaatamine on väga oluline, et tulevikus vigu vältida. Ent oht on see, kui see kõik lahti muugitakse, siis läheb suureks mudalooimiseks ja toimub maine kahjustamine. Meie suur konkurentsieelis on see, et oleme saanud võrreldes oma konkurentidega kindlalt öelda, et Eestis on korrupsiooni suhteliselt vähem ja see on äriühingute puhul paikapidav. Äriühingute puhul on välja tulnud ka teistsuguseid asju. Oleneb, milline on äriühingu kommunikatsioon. Kinni mätsimist ei tohi olla. Informeerimine aga peaks olema. Võtsime tehingu lahti, püüdsime väited kinni, tegime tööprotsessi vastavad muudatused.

Jaanus Karilaid

Kas teil on informatsiooni, kes seal majanduslike huvigruppide kohta, kes seal sadamas toimetavad?

Carri Ginter

Seda oleks vaja koostada, aga ...

Andres Anvelt

Seda pole vaja, kui võtta aluseks kinnisvara. See juba näitab (kellel on majanduslik huvi).

Carri Ginter

Üks asi on see kinnisvara pool. Aga mina olen võtnud konkreetselt ühe tüdarettevõtte ja oleme teinud otsuse seal läbi viia erikontroll ja võtnud juhi. Oleme hakanud kaardistama ka huvigruppe, kes seal toimetavad....

Artur Talvik

Kas see on teine erikontroll ...?

Carri Ginter

Me peame kontrollima pisteliselt. Kui võtta kõik tüdarettevõtted ja kontrollida viimast 10 aastat (nende tegevust), siis oleks see suhteliselt mõttetu tegevus. Tarmo Olgo võib öelda, et ühe tüdarettevõtte kontroll võtab aega mitusada tundi tööd. Aga tulemus? 10 aasta jooksul on mitusada tuhat tehingut. Sa lihtsalt upud sinna ära.

Jaanus Karilaid

Ehitajad? Transiidiettevõtted? Operaatorteenused?

Carri Ginter

Meil on kliendi nimekiri olemas, kellega me koostööd teeme. Aga sellest nimekirjast ei paista sugugi välja, kuidas rahastamine toimub. On muidugi inimeste nimed, kes hakkavad korduma ja need võiksid korrupsiooni kontekstis olla teada. Aga poliitilisi nimesid seal ei ole. See on

üllatav võrreldes avaliku kommunikatsiooniga. Seal on konkreetsed ettevõtted, kes korduvad ühel või teisel viisil ja nende nimed on uurimisorganitel teada.

Artur Talvik

Poliitilised rahastajad?

Carri Ginter

Ei leidnud konkreetselt ühtegi sellist juhtumit, kus oleks poliitilistele erakondadele raha eraldamist tähendanud ja et me suudaksime seda näidata.

Siim Kiisler

Omaniku poolt kirjalikke suuniseid, neid on ikka väga üksikuid juhtumeid. Üks juhtum oli see, kui taheti osta tükk metsamaad 100 miljoni krooniga. Siis omaniku esindaja majandusminister Parts andis kirjaliku suunise, et ei tohi osta, kuna ei olnud vaja. Aga ilmselt sedalaadi asju on väga vähe.

Carri Ginter

Tulekski kaardistada sadama kinnisvarad. Vaidluste puhul tuleksid need välja ja siis saaks vaadata, kelle käest ja mis hinnaga need on soetatud. Tehingutest tuleksid välja.

Siim Kiisler

Olen kuulnud, et selle asja puhul toimuski enim nõukogu istungit juhatuse istung. Koos auditikomiteega ja juhatuse liikmetega arutati asjad läbi ja alles siis mindi nõukogusse.

Carri Ginter

Nõukogu (liikmed) jagatakse erinevatesse gruppidesse. Ühed teevad koostööd revisjonikomisjoniga, teised auditikomiteega. Mõte on selles, et suurem hulk nõukogu liikmeid on otsuste tegemise juures. Kui kuskil tehakse otsus asja mitte teha, siis tõenäoliselt ei hakata seda asja ka tegema. Aga kui minnakse kõiki asju läbi rääkima suure nõukoguga ainult mõtte tasandil, kui ei ole veel midagi otsustatud, siis muutub nõukogu töövõimetuks.

Jaanus Karilaid

Aga neid (istungeid) ka protokollitakse?

Carri Ginter

Auditikomitee istungid protokollitakse. Need peaksid olema olemas. Suured otsused arutatakse nagunii suures saalis läbi. Midagi peab tegema ka eelotsustuste tasandil.

Artur Talvik

Sorainen teeb õigusauditit. Milline on selle lähteülesanne ja kuna sellega välja tulete?

Carri Ginter

Lähem juhatusest tagasi (õigusbüroosse) ja teeme mitmekesi. Üksi ei ole ükski inimene seda tööd võimeline ära tegema. Lähteülesande andis omanik, mille kinnitas nõukogu: need on protsessid, mis puudutavad kordade ülevaatamist, hangete pistelist kontrolli. Nendega tegeletakse. Sealt tuleb ka soovitusi. Meie esimene ülesanne oli tuua välja need „punased

lipud“, kui me midagi märkame. Peaksime jõudma sellisesse faasi siis, kui leitakse uus juht, kellele peaks selle toote üle andma. Ja seda küsib ka Euroopa Investeerimispank. See huvitab neid ka, kui see (õigusaudit) valmis saab. Väline kontroll on oluline. Me olema ka neile öelnud, et see (audit) on käimas.

Artur Talvik

Mida see Deloitte siis veel teeb?

Carri Ginter

See ongi see sama asi (kontrolli teostamine). Oli ministri otsus ja teise ministri otsus. Mõlema ministri kooskõlastusega tuli uus täiendav kontroll (nõue kontrollida).

Artur Talvik

See on Deloitte?

Carri Ginter

Ei. On alles hange, mille eesmärk on tuvastada, kas nende tehingutega on tekitatud majanduslikku kahju. Minu kompetents ei ole hinnata, kui palju sadam kannatab rahalist kahju. Meie uurime, kas teatud tehingutega tekitati sadamale kahju, et tehti äri just nii. Ministeeriumis anname aru. Üritame esitada küsimusi nii, et võimalikult vähe dubleeriks. Kui on vajalik üle kontrollida, siis saab seda üle kontrollida. See, et neli meeskonda teevad kõik ühte ja sedasama asja, ei tundu väga ratsionaalne.

Selle (täiendava?) auditi eesmärgiks on tuvastada sadama kahjud. Kui see kahju on tekitatud, siis millises summas. Siis võib juhatuse otsustada, kas see (kahju) sisse nõuda või mitte. Mingi osa sellest on oluline ka riigiprokurörile, kes saab sellest mingi osa panna süüdistusele juurde või mitte. Kes iganes võidab selle hanke (kontrolli teostamiseks). Kui see on Deloitte, siis auditis vaadatakse (kahju?) väärtust.

Jaanus Karilaid

Kas on olemas majanduslike põhigruppide nimekiri, kes on huvitatud juhatuse ja nõukogu mõjutamisest?

Carri Ginter

Kuidas seda teha? Kui selle andmebaasi kätte saaks, ole hea. Ma ühe andmebaasi võtsin lahti. Selles oli 41 nime ja see oli ainult ühe tütarfirma kohta.

Jaanus Karilaid

Aga siis viimase viie aasta suurimad hankevõitjad?

Carri Ginter

Seda (nimekirja) võikski teha tulevikus ja siis tagantjärele keegi pisteliselt kontrollib.

Jaanus Karilaid

Hanke võitjate majanduslike huvide fookuse võiks kätte saada – kes kuulub lobigruppide ringi? Kuidas mõjutatakse?

Carri Ginter

Kuidas kätte saada, see on teine küsimus. See on sama asi, et kui see ring ära kaardistada, siis pannakse sinna (nimekirja) variisikute ring. On muidugi keeruline ka variisikutega, sest keda usaldatakse oma varaga toimetama?

Jaanus Karilaid

Võiks vaadata, kes said need suurimad ehitushanked?

Carri Ginter

Kindlasti on seda hea vaadata, aga küsige Tarmo Olgo käest, kui kaua aega võtab ühe hanke vaatamine.

Tarmo Olgo

Kui see sisuliseks läheb, siis....

Jaanus Karilaid

Kasvõi formaalne nimekiri?

Tarmo Olgo

Peab arvestama, et sedalaadi suurte äriühingute ja organisatsioonide puhul seda ei näe. Esiteks peab panema juhtumuslikult palju formaalsust paika ja teiselt poolt igal juhul tuleb formaalselt vaadata, kas kord on olemas ja kas seda järgitakse ning ega siis 90% juhtudel seda ei näe. Rikutakse sedamoodi, et see ei oleks nähtav.

Jaanus Karilaid

Kes on see tegijate ring, kellel on transiidis huvid? Neid ei tohiks ju palju olla? Võib olla 100 inimest, kellel on selles sektoris huvid? Parvlaevade osas ehk 2- 3 tegijat?

Tarmo Olgo

Enamus kapitalist kaob ära. Tegelikke huvilisi ei näe. Nad on kas Hollandis, seltsis kellegagi, erinevatelt saartelt jne. See on pime ala, mis iseenesest on normaalne transiidiäri puhul. See on rahvusvahelises äris täiesti normaalne. See ei ole midagi erakorralist. Selline ongi rahvusvaheline äri. Otsitakse nii maksu poole pealt optimaalsemat kohta, õiguslikult kõige paremat omandikaitset jne. See ongi normaalne, et siin tegutsevad mingid x-nimega ettevõtted. See äri ongi selline, rahvusvaheline.

Jaanus Karilaid

Nimetati Kanajevit?

Carri Ginter

Suured ongi avalikult teada. Aga need on teada ja neid ei ole mõtet kirja panna. Huvitavad on sellised, kes ilmuvad välja telefonikõnede peale.

Tarmo Olgo

Näide maailma 100 rikkamast inimesest. Kui reastada avalikult nimekirjas 100 maailma rikkamat inimest ja võrrelda neid tegelike rikastega, siis tõenäoliselt nimekirjad ei kattuks.

Deniss Boroditš

Kaardistaks, kuidas valdkondlikult inimesed seotud on ? Kes on kelle taga?

Carri Ginter

Andmed hangetest on olemas. Eelmise 5 aasta hanked on raamatupidamises olemas, vabalt võib saada nimekirja isikutest.

Tarmo Olgo

Peab arvestama, et isikud, kes ei taha, et neid tuvastatakse, näevad ka veidi selleks vaeva. Peaks olema sellel juhul väga hea andmebaas, et kedagi tuvastada. Võimalikud on ka Interpoli päringud.

Jaanus Karilaid

Kui kaugel selle kahe juhataja uurimine on, kes vahistati?

Artur Talvik

Seda peab kaitsepolitseist küsima.

Artur Talvik

Ettevõtjad on pärinud suure väetiselao kohta, mis on väga ohtlik. Võib plahvatada tõelise pommina. Oled kokku puutunud? Võib olla terrorirünnaku objekt.

Carri Ginter

Ei oska pommidest midagi arvata.

Artur Talvik

Üks juhatuse liige oli seotud ammooniumnitraadi bisnessiga. Üks ladu oli Koplis.

Carri Ginter

Tasub vaadata vara kasutusse andmise koha pealt. Kinnistute järgi. Kellele kuulub kinnistu, kellele antud kasutada. See on Sherlock Holmesi töö, millele kulub väga kaua aega. Aga kui hakata uurima, siis tuleb püstitada lähteülesanne ja mõelda, kes kust on tulnud. Sellise andmebaasi juures pead mõtlema, mida nende käest küsida, mida tahad saada, mis vormis seda andmebaasi teha. Selline kaart läheb väga kalliks, kallid töö. Samuti peab mõtlema, mis vormis seda teha ja kuidas kasutada. Digitaalselt?

Jaanus Karilaid

Kas nõukogu liikmed on juhatust mõjutanud?

Carri Ginter

Kindlasti on. Iseküsimus on, kas nad (juhatuse liikmed) on allunud või mitte. Niimoodi on näiteks ka valitsuse istungitel näha, kes kellega räägib.

Tiina Ojasalu

Millal valmib (Soraineni) õigusaudit?

Carri Ginter

Aega anti kolm kuud. See aeg ei ole tegelikult ka lukku löödud. Mustandit koostab meeskond, mina vaatan üle. Küsimustes sõltuvalt on ka koostaja. Kaks kuud on juba täis. Valmib kas detsembris või jaanuaris. Eesmärk on kvaliteet. Seetõttu ei oska täpset kuupäeva öelda.

Sadamas on hetkel käitumine juhtimisstiili osas muutunud läbipaistvamaks. On arusaamine sellest, mida organisatsioonis tehakse. Ka nõukogu osas. Kas selline stiil ka jätkub, ei oska arvata.

Üleskirjutuse koostanud:

Üleskirjutuse üle vaadanud:

Kaie Masing
Uurimiskomisjoni konsultant

Carri Ginter